CZU: 342.924:303.71 **https://doi.org/10.59295/sum3(183)2025_15**

METODA STATISTICĂ ÎN CERCETAREA SANCȚIUNILOR CONTRAVENȚIONALE: FUNDAMENTE, TEHNICI ȘI INTERPRETĂRI

Oleg PANTEA, Olesea PANCHIV,
Universitatea de Stat din Moldova

În această lucrare ne propunem să reflectăm asupra importanței teoretice și utilității practice a metodei statistice în cercetarea contravențiilor și sancțiunilor contravenționale în Republica Moldova, evidențiind modul în care colectarea, prelucrarea și interpretarea datelor statistice contribuie la identificarea tendințelor, frecvenței și distribuției contravențiilor și a măsurilor de sancționare, generând premise esențiale pentru evaluarea eficienței sistemului actual de sancțiuni contravenționale aplicabile în Republica Moldova. În plus, acest demers științific va sublinia rolul analizei statistice în anticiparea evoluției fenomenului contravenționalității și în fundamentarea unor politici publice eficiente de prevenire a faptelor contravenționale și de consolidare a ordinii sociale. Astfel, printr-o abordare metodologică riguroasă, această cercetare urmărește să completeze literatura de specialitate și să devină un reper pentru viitoare analize interdisciplinare, integrând științele juridice, sociologia și statisticile sociale, pentru o mai bună înțelegere și gestionare a fenomenelor contravenționale.

Cuvinte-cheie: *cercetare, metodă, statistică, contravenție, sancțiune contravențională, prevenție, intervenție, eficiență.*

THE STATISTICAL METHOD IN THE RESEARCH OF CONTRAVENTIONAL SANCTIONS: FUNDAMENTALS, TECHNIQUES AND INTERPRETATIONS

In this study, we aim to reflect on the theoretical significance and practical utility of the statistical method in researching contraventions and contraventional sanctions in the Republic of Moldova, highlighting how the collection, processing, and interpretation of statistical data assist in identifying tendencies, frequency and distribution of contraventions, and of the sanctioning measures, generating essential grounds for evaluating the effectiveness of the current system of contraventional sanctions applied in the Republic of Moldova. In addition, this scientific approach will emphasize the role of statistical analysis in anticipating the evolution of contraventional phenomena and supporting the development of effective public policies for preventing contraventions and strengthening social order.Therefore, by adopting a rigorous methodological approach, this research aims to complete the specialized doctrine and to become a point of reference for future interdisciplinary analyses,integrating legal sciences, sociology and social statistics for a better understanding and management of contraventional phenomena.

Keywords: *research, method, statistics, contravention, contraventional sanction, prevention, intervention, efficiency.*

Introducere

Regimul juridic al sancțiunilor contravenționale în Republica Moldova constituie una din cele mai importante structuri ale dreptului contravențional la etapa actuală, atât din perspectiva modalității de reliefare a acesteia în legislația națională, cât și prin prisma evoluției sale sinuoase, dar mai ales prin imanența și, în egală măsură, recurența sa proverbială, ancorată în statistica alarmantă la nivel de țară, care îi conferă o fizionomie juridică aparte și extrem de actuală.

Pornind de la art. 16 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, care stabilește că, „respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului” [1, art. 16], și art. 2 din Codul contravențional al Republicii Moldova, care consolidează misiunea statului de „apărare a drepturilor și libertăților legitime ale persoanei, apărarea proprietății, ordinii publice, a altor valori ocrotite de lege, în soluționarea cauzelor contravenționale, precum și în prevenirea săvârșirii de noi contravenții” [2, art. 2], accentuăm rolul crucial al sancțiunilor contravenționale în vederea realizării acestor deziderate majore. Or, sancțiunea

contravențională reprezintă o instituție fundamentală a dreptului contravențional, destinată să protejeze valorile sociale ocrotite de lege, să restabilească ordinea socială și de drept lezată în rezultatul comiterii faptelor contravenționale și să contribuie la schimbarea comportamentului făptuitorului.

Statul adoptă norme juridice și stabilește sancțiuni ca parte structurală a acestora, pentru a disciplina conduita umană în principalele relații din societate, asigurându-le armonie și dreptate în coexistență și ocrotindule drepturile și libertățile esențiale. Indivizii sunt sancționați de stat pentru faptele neconforme, adică pentru acele fapte prin care se aduce atingere ordinii de drept și prin care are loc violarea normelor juridice [3, p. 166].

Cu toate acestea, tendința ascendentă de comitere a faptelor contravenționale denotă existența unei probleme sistemice, care impune o reevaluare teoretico-praxiologică a sistemului actual de sancțiuni contravenționale aplicabile în Republica Moldova, în vederea estimării eficienței mecanismelor juridice existente în atingerea obiectivelor declarate. În lumina celor expuse, se profilează scopul acestei lucrări, care rezidă în analiza critică a reglementării, aplicării și eficienței sancțiunilor contravenționale, într-un context social marcat de creșterea constantă a numărului de contravenții care se comit anual, prin *valorificarea metodei statistice de cercetare*.

Astfel, această lucrare își propune să evidențieze importanța metodei statistice în cercetarea sancțiunilor contravenționale, să prezinte principalele tehnici utilizate și să analizeze relevanța rezultatelor obținute în procesul decizional și în formularea politicilor publice. În acest context, se va pune accent atât pe dimensiunea teoretică, cât și pe aplicabilitatea practică a metodei statistice în acest domeniu. Sancțiunile contravenționale, ca instrumente de menținere a ordinii de drept și de descurajare a comportamentelor antisociale, necesită o analiză obiectivă și riguroasă, iar metoda statistică ne poate oferi o bază empirică pentru studierea frecvenței contravențiilor, a categoriilor de sancțiuni aplicate, a gradului de recidivă și a impactului măsurilor punitive asupra comportamentului social. În acest fel, se pot identifica atât eficiența, cât și limitele sistemului sancționator, contribuind la fundamentarea unor politici publice eficiente și echitabile.

Rezultate obținute și discuții

Dintr-o perspectivă academică, relevanța și utilitatea oricărui studiu este dependentă de selectarea unui suport metodologic corespunzător, care va orienta procesul de cercetare și va ghida elaborarea lucrării în funcție de anumite coordonate, astfel încât, într-un final, obiectivele stabilite să fie realizate pe deplin. Având în vedere complexitatea problemei abordate, elaborarea unui studiu comprehensiv al regimului juridic al sancțiunilor contravenționale în Republica Moldova reclamă un arsenal metodologic corespunzător, un rol esențial în acest sens revenind metodelor logice (analiza și sinteza, inducția și deducția), metodei statistice, metodei comparative, metodei sinergetice, metodei istorice, etc.

Prin adoptarea unei abordări metodologice riguroase, cercetarea va putea fi un punct de referință pentru viitoare analize interdisciplinare, în care științele juridice, sociologia și statisticile sociale se îmbină pentru o mai bună înțelegere a fenomenelor contravenționale.

În sensul materialului nostru, metoda de cercetare apare ca o totalitate de norme, operațiuni, mijloace ale cunoașterii și acțiunii, care trebuie să ne ghideze în soluționarea unei probleme concrete, în obținerea unui rezultat scontat într-un domeniu de activitate, disciplinând procesul de căutare a adevărului și oferind posibilitatea de a ajunge la rezultatul final pe calea cea mai scurtă, dacă este aleasă corect [4, p. 35]. Prin urmare, metoda desemnează un organon necesar intelectului nostru iscoditor, destinat să ne îndrume, prin demersuri raționale și eficiente, pentru a ajunge la scopul urmărit.

Raportând aceste delimitări conceptuale la subiectul cercetării, într-o relaționare naturală a mijloacelor de analiză a valențelor sancțiunilor contravenționale, structurată în corelare cu scopul lucrării, ne-am propus să argumentăm valoarea teoretico-aplicativă a metodei statistice de cercetare. Astfel, considerăm că, procedeele de analiză cantitativă și calitativă vor fi utile atât pentru devoalarea unor aspecte practice ale problematicii supuse analizei, cât și pentru exemplificarea afinităților, dar și a elementelor de individualizare dintre normele contravenționale și cele specifice altor domenii. Mai mult, materia sancțiunilor contravenționale se remarcă printr-o practică vastă și diversificată, însă adesea caracterizată de disonanțe și lipsă de corelare, fapt ce face necesară aplicarea pe larg a acestei metode, în vederea restabilirii certitudinii juridice atât la nivel teoretico-normativ, cât și aplicativ.

Analiza statistică joacă un rol esențial în înțelegerea și gestionarea fenomenelor sociale, economice și juridice, oferind un cadru obiectiv pentru luarea deciziilor informate, bazate pe dovezi concrete și măsurabile. Astfel, metoda statistică este un instrument indispensabil în analiza problemelor complexe, având la bază colectarea, sistematizarea, interpretarea și prezentarea datelor brute, lipsite de subiectivism, care permit formularea unor concluzii reale și oferă o bază solidă pentru intervenții direcționate spre eradicarea problemei concrete.

De precizat că, analizele statistice pot evidenția punctele slabe ale sistemului sancționator și pot fundamenta măsuri de prevenire și corectare, contribuind astfel la creșterea eficienței politicilor publice. De asemenea, rezultatele pot servi ca bază pentru îmbunătățirea legislației contravenționale, prin ajustarea cuantumurilor amenzilor, diversificarea sancțiunilor sau implementarea unor măsuri alternative menite să reducă recidiva.

În susținerea acestor afirmații, ne raportăm la opiniile dominante în doctrina de specialitate autohtonă, prin care a fost scoasă în evidență utilitatea metodei statistice în cercetarea fenomenelor juridice. Astfel, prof. D. Baltag susține că, „cu ajutorul metodei statistice se poate observa regularitatea apariției diverselor fenomene supuse observării în domeniile relațiilor sociale, semnalând în acest fel necesitatea adoptării unor măsuri juridice ce se impun” [5, p. 53]. Totodată, autorul afirmă că utilizarea metodei statistice înlesnește cunoașterea „dimensiunii cuantificabile a fenomenelor juridice”, care contribuie la formularea unor „concluzii utile practicii judiciare și legislative” [5, p. 36]. La rândul lor, doctrinarii B. Negru și A. Negru nuanțează că, „statistica judiciară își propune drept scop evidența numerică și caracteristica cifrică a unor fenomene juridice”, iar utilizarea metodei statistice (ca metodă cantitativă de cercetare) permite „verificarea ipotezelor științifice în cadrul strategiilor dezvoltării fenomenului juridic în strânsă corelație și pe fondul scenariilor dezvoltării economico-sociale” [6, p. 56-57]. Suntem de acord cu opiniile enunțate, întrucât colectarea datelor despre anumite fenomene social-juridice, însoțită de analiza cantitativă și calitativă a acestora, va facilita formularea unor concluzii pertinente pentru drept în general și, în mod particular, pentru domeniul dreptului contravențional.

În prezenta lucrare, ne propunem să testăm o ipoteză de cercetare, ancorată în evaluarea gradului de eficiență a sancțiunilor contravenționale în atingerea scopului de prevenire și combatere a fenomenului contravenționalității în Republica Moldova, făcând uz de metoda statistică de cercetare, care va contribui la acumularea materialului probator pentru formularea unor constatări certe despre situația faptică ce caracterizează realitățile juridice din statul nostru.

Pe această cale, vom porni de la examinarea datelor statistice prezentate de către Biroul Național de Statistică, ilustrate în următorul grafic, ce relevă evoluția numărului de contravenții constatate și, corespunzător, a deciziilor de aplicare a sancțiunilor contravenționale pe o perioadă de cinci ani [7]:

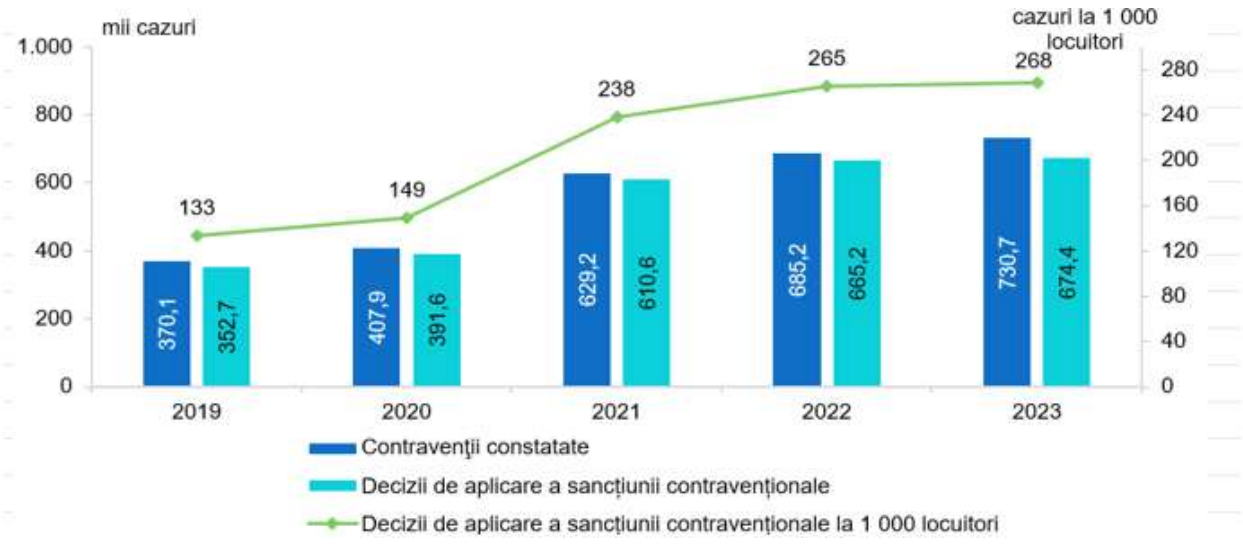

Figura 1. Numărul contravențiilor constatate și și al deciziilor de aplicare a sancțiunilor contravenționale

Analiza acestor indicatori cantitativi denotă că, pe parcursul anului 2023, au fost constatate 730 700 contravenții, iar deciziile de aplicare a sancțiunilor contravenționale au atins numărul de 674 400, ceea ce echivalează cu aproximativ 268 decizii de sancționare la fiecare 1 000 de locuitori. Cu alte cuvinte, putem aproxima că fiecare a patra persoană a fost sancționată pentru comiterea unei contravenții în anul de referință.

Totodată, pentru a reflecta dinamica numărului de contravenții constatate și a deciziilor de sancționare aplicate pe parcursul celor 5 ani vizați în graficul prezentat, în sprijinul metodei statistice, vom utiliza și metoda comparativă, care se completează și influențează reciproc. Rezultatele acestei analize mixte (statistică și comparativă) denotă o creștere a numărului de contravenții înregistrate oficial în anul 2023 în proporție de 6,2% în raport cu anul 2022 (13,8% în raport cu anul 2021, 44% în raport cu anul 2020 și 49% în raport cu anul 2019). Corespunzător, numărul deciziilor de aplicare a sancțiunilor contravenționale înregistrează o creștere de 1,3% față de datele raportate în anul 2022 (9,4% față de anul 2021, 41,9% față de anul 2020 și 47,7% față de anul 2019).

În rezultat, evocarea acestor parametri cantitativi permite formularea unei concluzii plauzibile, și anume că, numărul contravențiilor constatate pe teritoriul Republicii Moldova și, corespunzător, numărul deciziilor de aplicare a sancțiunilor contravenționale, sunt într-o creștere continuă, de la un an la altul. Caracterul veridic al acestei constatări rezultă dintr-o realitate faptică verificabilă, mijlocită de utilizarea metodei statistice. Astfel, ocolind afirmațiile cu caracter populist sau demagogic, încărcate de subiectivism și lipsite de o bază probatorie consolidată, putem susține tranșant că, fenomenul contravenționalității se proliferează în Republica Moldova, iar mecanismele de prevenire și combatere a acestuia, prevăzute de legislația actuală, pot fi supuse criticii sub aspectul eficienței acestora. Persistența unui comportament deviant în societate, demonstrată prin datele statistice enunțate mai sus, indică asupra faptului că reglementarea și aplicarea sancțiunilor contravenționale în Republica Moldova, la momentul actual, este marcată de lacune serioase. Or, deși sunt aplicate, sancțiunile contravenționale nu reușesc să producă efectele dorite asupra societății și individului, iar însăși reglementarea sancțiunii ca parte a normei juridice, cu titlu de „avertisment *ante factum*, de luat în considerare de către cei tentați să nesocotească regula de conduită cuprinsă în dispoziția normei” [8, p. 24], nu-și atinge „menirea de a preveni comiterea altor contravenții” [9, p. 60].

Sprijinind afirmația potrivit căreia, „metoda științifică este mijlocul rațional (constituit din principii operaționale și din reguli care definesc tehnicile) util obținerii de cunoștințe teoretice adevărate despre domeniul investigat” [6, p. 41], susținem că, prin adecvarea metodei de cercetare la scopul lucrării, am reușit să constatăm un adevăr care, deși este unul îngrijorător, lansează noi direcții de cercetare și intervenție, mult mai complexe, care impun focalizarea atenției și a eforturilor în vederea identificării unor soluții viabile pentru situația creată.

În măsura în care ne aprofundăm în subiectul cercetării, urmează să dezvoltăm implicațiile teoretico-aplicative ale metodei statistice în conturarea problematicii investigate.

Pe acest palier de cercetare, revenind la datele statistice furnizate de către Biroul Național de Statistică, considerăm oportună scoaterea în evidență a numărului de amenzi contravenționale aplicate pe parcursul anului 2023. Astfel, în rezultatul examinării cauzelor contravenționale, pe parcursul anului 2023 au fost aplicate 648.500 amenzi contravenționale [7]. Prin urmare, raportând numărul amenzilor contravenționale aplicate (648.500) la numărul total de decizii de aplicare a sancțiunilor contravenționale în același an (674.400), formulăm următoarea concluzie: amenda este principala sancțiune contravențională în Republica Moldova, fiind aplicată în 96,1% dintre cazurile de sancționare a contravenienților.

Într-o altă ordine de idei, îmbinarea elementelor de analiză cantitativă și calitativă a datelor statistice raportate pe parcursul anului 2023 reliefează „popularitatea” contravențiilor din domeniul circulației rutiere, acestea fiind cele mai frecvent comise abateri contravenționale. Așadar, pe parcursul anului 2023 au fost constatate 518.800 contravenții în domeniul circulației rutiere, iar pentru a sancționa contravenienții care au comis încălcări din această categorie au fost adoptate 483 000 decizii de aplicare a sancțiunilor contravenționale. În majoritatea cazurilor au fost aplicate amenzi (460 300 amenzi, ceea ce constituie 95,3% din totalul sancțiunilor aplicate pentru acest domeniu). Cel mai des au fost aplicate amenzi pentru comiterea contravenției de depășire a vitezei de circulație stabilite pe sectorul respectiv de drum (art. 236 Cod contravențional) – 163 300 amenzi (35,5% din totalul amenzilor în domeniul circulației rutiere) [7].

Acești indicatori denotă, cu regret, lipsa unei responsabilizări din partea conducătorilor de autovehicule, care continuă masiv să se abată de la preceptele legii contravenționale, ceea ce face ca sancțiunea contravențională, deși aplicată și executată în majoritatea cazurilor, să nu-și atingă scopul educativ și de prevenire pentru care a fost concepută. Rezultatele prezentate sugerează că sancțiunea amenzii nu mai înspăimântă contravenienții din Republica Moldova, iar „jertfa" din propriul patrimoniu nu este un argument convingător de a nu comite repetat fapte contravenționale.

Revenind la valențele metodei statistice, remarcăm că, aceasta reprezintă un instrument util în cercetarea regimului juridic al sancțiunilor contravenționale în Republica Moldova, care permite identificarea și înțelegerea tendințelor legate de comportamentele contravenționale, frecvența lor, distribuția acestora în funcție de tipurile de abateri, etc., proiectând o imagine clară asupra fenomenului contravenționalității și a eficienței mecanismului sancționator. Un avantaj major al metodei statistice în acest sens se concretizează în posibilitatea pe care o creează de a anticipa tendințele și de a prognoza categoriile de contravenții în creștere, ceea ce stimulează intervențiile prompte și țintite din partea autorităților competente ale statului în vederea securizării punctelor slabe ale mecanismului de prevenire și combatere a faptelor contravenționale, gestionând într-un mod eficient timpul și resursele disponibile. Astfel, analiza statistică sprijină elaborarea unor politici publice mai eficiente și adaptarea strategiilor de prevenire și sancționare la realitățile sociale.

Lista avantajelor pe care le prezintă utilizarea metodei statistice în cercetare poate fi completată cu obiectivitatea rezultatelor obținute, care se bazează pe fapte cuantificabile, ce reproduc fidel realitățile, eliminând orice influențe de ordin subiectiv. Totuși, utilizarea acestei metode nu este lipsită de riscuri. Or, analiza unor date incorecte sau incomplete, precum și eșantionarea eronată, pot distorsiona rezultatele obținute și concluziile formulate. Aceste riscuri pot fi gestionate printr-o planificare atentă, prin respectarea principiilor metodologice și prin accesarea unor baze de date oficiale, care asigură validitatea și acuratețea datelor colectate.

Un dezavantaj al metodei statistice de care trebuie să fim conștienți constă în faptul că, deși oferă o imagine de ansamblu precisă și detaliată asupra unui fenomen, aceasta nu poate explica cauzele profunde care stau la baza acestuia. Statisticile indică ce se întâmplă, dar nu pot răspunde la întrebarea „de ce" fără sprijinul altor metode de cercetare. În cazul nostru, datele statistice evidențiază o creștere semnificativă a abaterilor contravenționale, însă pentru a înțelege factorii cauzali de ordin social, cultural, economic sau psihologic, care contribuie la proliferarea acestui fenomen, este necesară aplicarea unor alte metode de cercetare. Astfel, metoda statistică nu funcționează izolat, ci trebuie utilizată în combinație cu alte instrumente de cercetare, pentru a oferi o perspectivă completă și relevantă. Or, fără o contextualizare corespunzătoare, datele statistice riscă să ofere o imagine trunchiată a fenomenului.

Raportat la cercetarea noastră, valorificarea metodei statistice a evidențiat faptul că sancțiunile contravenționale sunt aplicate pe scară largă în Republica Moldova, însă numărul imens al acestora generează întrebări cu privire la eficiența lor reală. Însă, pentru a identifica de ce sancțiunile contravenționale nu produc rezultatele scontate și unde trebuie de intervenit pentru a remedia această situație, vom recurge la o abordare metodologică integrată. Utilizarea unui set diversificat de metode de cercetare ne va permite să obținem o înțelegere complexă a problemelor existente, să detectăm vulnerabilitățile în reglementarea și aplicarea sancțiunilor contravenționale în Republica Moldova, precum și să propunem soluții eficiente și bine fundamentate pentru consolidarea impactului lor.

Concluzii

Sintetizând constatările enunțate în conținutul acestei lucrări, se conturează următoarele concluzii, care încurajează aplicarea metodei statistice în cercetarea fenomenelor juridice pentru:

1. Analiza și descrierea fenomenelor. Metoda statistică ajută la identificarea și înțelegerea caracteristicilor principale ale sancțiunilor contravenționale. Prin colectarea și interpretarea datelor, se pot evidenția aspecte precum frecvența contravențiilor, tipurile de sancțiuni aplicate, categoriile de contravenienți și distribuția teritorială a faptelor ilicite;

2. Identificarea tendințelor și evoluțiilor. Prin metode precum serii de timp, medii și rate de incidență, statistica oferă o imagine clară asupra evoluției în timp a fenomenelor contravenționale. Astfel, se pot identifica perioade cu incidență crescută a contravențiilor sau impactul modificărilor legislative asupra comportamentului contravențional;

3. Evaluarea eficienței măsurilor sancționatorii. Metoda statistică permite măsurarea impactului sancțiunilor asupra prevenirii recidivei și al comportamentului social. Analizele comparative, corelațiile și regresiile pot arăta în ce măsură sancțiunile aplicate contribuie la reducerea contravențiilor;

4. Fundamentarea deciziilor și a politicilor publice. Prin rezultatele obținute, statistica oferă o bază obiectivă pentru adoptarea unor politici publice eficiente. De exemplu, dacă datele statistice arată că anumite sancțiuni nu reduc recidiva, autoritățile pot decide introducerea unor măsuri alternative, cum ar fi sancțiuni educative sau muncă în folosul comunității;

5. Identificarea factorilor de risc și a cauzalității. Prin metode precum analiza corelațiilor și regresiilor, statistica poate ajuta la identificarea factorilor care determină comportamentele contravenționale, cum ar fi nivelul de educație, gradul de urbanizare sau rata șomajului;

6. Comparabilitate și standardizare. Metoda statistică permite compararea fenomenelor contravenționale între diferite regiuni, grupuri sociale sau perioade de timp. Aceste comparații sunt esențiale pentru a înțelege diferențele și a adapta politicile publice la specificul fiecărei zone.

Astfel, metoda statistică reprezintă nu doar un instrument de cercetare, ci și un sprijin important pentru deciziile practice, contribuind la îmbunătățirea legislației și a strategiilor de prevenire a contravențiilor. Aceasta oferă o abordare obiectivă, bazată pe dovezi, esențială pentru înțelegerea și gestionarea fenomenului contravențional.

Subliniind esența analizei noastre și consolidând relevanța concluziilor formulate în această lucrare, considerăm că cel mai reușit mod de a încheia acest demers științific este prin a-l cita pe cercetătorul N. Popa, care susține, pe deplin justificat, că metoda statistică are în general meritul incontestabil de a contribui efectiv la perfecționarea reglementărilor juridice, la sporirea eficienței lor sociale, precum și la perfecționarea activității practice de realizare a dreptului. De aceea, orice rezervă, orice prejudecată cu privire la utilitatea acestei metode trebuie statornic înlăturată [10, p. 25].

Bibliografie:

1. *Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr. 1, art. 5. Republicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2024, nr. 466, art. 635.
2. *Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 3-6, art. 15. Republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr. 78-84, art. 100.
3. PANTEA, O., PANCHIV, O. *Contraventional liability vs. Administrative-contraventional liability–synthetic and interaction approaches*. In: *Cogito,* 2023, vol. 15, pp. 165-178. ISSN 2068-6706. Disponibil: https://cogito.ucdc.ro/COGITO_JUNE_2023.pdf.
4. ARAMĂ, E., CIOBANU, R. *Metodologia dreptului. Sinteze pentru seminar.* Chișinău: CEP USM, 2011. 166 p. ISBN 978-9975-71-095-4.
5. BALTAG, D. *Teoria generală a dreptului.* Chișinău: ULIM, 2010 (ÎS FEP „Tipogr. Centrală”). 536 p. ISBN 978-9975-920-49-0.
6. NEGRU, B., NEGRU, A. *Teoria generală a dreptului și statului.* Chișinău: S.n., 2017 (ÎS FEP „Tipogr. Centrală”). 632 p. ISBN 978-9975-53-924-1.
7. *Contravenții constatate în anul 2023.* Biroul Național de Statistică [citat 21.12.2024]. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/contraventii-constatate-in-anul-2023-9478_61204.html.
8. MIHĂILESCU, M.-E. *Sancțiunile contravenționale. Aspecte de drept material în dreptul românesc și comparat.* București: Hamangiu, 2013. 465 p. ISBN 978-606-678-720-8.
9. ANTOCI, A., PANTEA, O. *Drept contravențional: suport de curs, ediția a II-a revizuită și adăugită.* Chișinău: CEP USM, 2024. 267 p. ISBN 978-9975-152-43-3.
10. POPA, N. *Teoria generală a dreptului. Ed. a 3-a.* București: C.H. Beck, 2008. 248 p. ISBN 978-973-115-431-2.

Date despre autor:
Oleg PANTEA, dr., conf. univ., Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0002-8790-5472
E-mail: panteaoleg@gmail.com

Olesea PANCHIV, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0003-2449-8483
E-mail: panchiv.olesea@gmail.com

Prezentat: 20.02.2025